

Position Paper: De Strategische Noodzaak van Investerings in Mondiale Gezondheidsonderzoek en -Innovatie

Amsterdam Institute for Global Health and Development t.b.v. Rondetafelgesprek Dutch Diamond als aanjager voor internationale samenwerking (10 juni 2026)

Nederland heeft met de Mondiale Gezondheidsstrategie (2022) een heldere ambitie neergezet als internationale verbinder, vernieuwer en voorvechter. Om deze rol effectief in te vullen — en tegelijkertijd onze nationale gezondheidsveiligheid en het economisch concurrentievermogen te versterken — zijn gerichte, coherente investeringen in mondiale gezondheidsonderzoek en -innovatie onmisbaar. Dit vereist een integrale aanpak over ministeries heen en een krachtige Nederlandse inzet op het Europese toneel (FP10 en EDCTP). Vanuit het Amsterdam Institute for Global Health and Development (AIGHD), met jarenlange ervaring met internationale onderzoeks- en opleidingspartnerschappen, willen wij één kernboodschap meegeven: investeren in mondiale gezondheidsonderzoek en -innovatie is een strategische investering in gezondheid, veiligheid, wetenschap, economie en internationale samenwerking.

Maak mondiale gezondheid kabinetsbreed beleid

De afgelopen jaren en de actualiteit laten zien hoe kwetsbaar samenlevingen zijn wanneer kennis, productiecapaciteit, surveillance en internationale samenwerking onvoldoende op orde zijn. De coronapandemie en de aanhoudende dreiging van antimicrobiële resistentie (AMR) tonen aan dat nationale en mondiale gezondheidszekerheid onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Investerings in mondiaal gezondheidsonderzoek leveren een substantieel maatschappelijk en economisch rendement op. Twintig jaar aan investeringen door onder andere het Amsterdam Institute for Global Health and Development (AIGHD) bewijzen dat langdurige wetenschappelijke samenwerking met partners in Afrika en Azië leidt tot duurzame, gelijkwaardige netwerken. De PhD-studenten van toen zijn de leidende wetenschappers en strategische partners van nu. Deze netwerken versnellen kennisoverdracht, versterken de geopolitieke positie van Nederland en Europa, en bevorderen wetenschappelijke excellentie. Zonder sterke kennisinstellingen, goed opgeleide onderzoekers en duurzame onderzoeksnetwerken kan Nederland zijn rol als verbinder, vernieuwer en voorvechter niet waarmaken.

Hoewel de potentie van de Nederlandse innovatie- en kennissector voor de 'Dutch Diamond' breed wordt erkend, is de Mondiale Gezondheidsstrategie momenteel belegd bij de ministeries van Buitenlandse Zaken en VWS. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) ontbreekt, waardoor kansen op het gebied van fundamenteel en toegepast onderzoek onvoldoende worden benut. Daarom roepen we op om mondiale gezondheid daadwerkelijk kabinetsbreed geïntegreerd beleid te maken; betrek ook het ministerie van OCW structureel bij de uitvoering, financiering en governance van de mondiale gezondheidsstrategie.

Investeer in onderzoek en innovatie als fundament van gezondheidsveiligheid

Publiek-private samenwerkingen binnen het Nederlandse Topsectoren- en Industriebeleid stimuleren innovatie. Investerings in vaccins, antibiotica, diagnostiek, surveillance en preventie zijn noodzakelijk om samenlevingen weerbaar te houden. Deze investeringen leveren veel op: in geredde levens, in wetenschappelijke doorbraken, in economische bedrijvigheid en

in strategische autonomie. Tegelijk zijn juist op het terrein van mondiale gezondheid de businessmodellen vaak lastig. Dat geldt bijvoorbeeld voor antibiotica en diagnostiek voor infectieziekten. De maatschappelijke waarde is groot, maar de commerciële prikkel is vaak onvoldoende.

Daarom zijn financieringsmodellen nodig die publieke en private investeringen op elkaar laten aansluiten. De huidige instrumenten, bijvoorbeeld in het Topsectorenbeleid, bieden aanknopingspunten, maar zijn nog niet altijd ingericht op internationale samenwerking of op innovaties waarvan de maatschappelijke opbrengst groter is dan de directe marktwaarde. Daarom roepen we op om financieringsinstrumenten voor mondiale gezondheidsinnovatie te ontwikkelen waarin publieke en private middelen nationaal en internationaal beter op elkaar aansluiten.

Versterk Europese samenwerking: GHRI, EDCTP en FP10

De positie van Europa binnen *Research & Development* (R&D) voor mondiale gezondheid hangt af van sterke internationale coalities. Met de komst van het nieuwe Europese *Global Health Resilience Initiative* (GHRI) staat de EU voor een strategische keuze. Nederland moet hierin sturen op twee randvoorwaarden:

1. **Erkenning van Lokale Kennisinstanties:** Duurzame gezondheidsweerbaarheid valt of staat met sterke kennisinfrastructuur in partnerlanden. Dit vraagt om strategische investeringen in universiteiten en opleidingsnetwerken in met name Afrika en Azië.
2. **Synergie met Bestaande Mechanismen:** Nieuwe initiatieven zoals het GHRI moeten bestaande, succesvolle structuren versterken en verbinden, in plaats van parallelle netwerken op te zetten. Het *European & Developing Countries Clinical Trials Partnership* (EDCTP) en de initiatieven binnen het Horizon-programma en het AU-EU-gezondheidspartnerschap zijn hierin leidend. Nederlandse kennisinstellingen behalen samen met hun Afrikaanse partners een uitzonderlijk hoog rendement (*return on investment*) binnen het EDCTP.

Ook richting het volgende Europese kaderprogramma voor onderzoek en innovatie, FP10, moet Nederland zich actief inzetten. Mondiale gezondheid moet daarin sterk worden gepositioneerd, inclusief EDCTP en aanverwante partnerschappen. Dat is niet alleen van belang voor gezondheid wereldwijd, maar ook voor de Nederlandse en Europese kennispositie, innovatiekracht en strategische autonomie.

Concrete Aanbevelingen voor de Kamercommissie

Nederland heeft alles in huis om internationaal een leidende rol te spelen in mondiale gezondheid: sterke kennisinstellingen, innovatieve bedrijven, maatschappelijke organisaties met lokale netwerken en een overheid met diplomatieke slagkracht. Maar die kracht komt alleen tot zijn recht als mondiale gezondheid wordt gezien als strategische investering.

De keuze is niet tussen handel, ontwikkeling, wetenschap of veiligheid. In mondiale gezondheid komen deze belangen samen. Juist daarom moet deze 'Dutch Diamond' hier maximaal worden benut. Wij roepen de vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking op om bij het kabinet aan te dringen op de volgende maatregelen:

- Breid de interdepartementale coalitie uit: Betrek het ministerie van OCW actief bij de uitvoering en financiering van de Nederlandse Mondiale Gezondheidsstrategie om onderzoeksbeleid en handelsambities beter op elkaar aan te sluiten.
- Zorg voor aansluitende financieringsmodellen: Ontwikkel binnen het Topsectoren- en Industriebeleid specifieke financieringsinstrumenten die publiek-private investeringen stimuleren voor innovaties met een lastig businessmodel (zoals antibiotica en infectiediagnostiek).
- Positioneer gezondheid krachtig in FP10: Zet vanuit Nederland stevig in op een prominente en expliciete positionering van mondiale gezondheid en de continuering van het EDCTP binnen het volgende Europese kaderprogramma voor onderzoek en innovatie (FP10).